

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dissertationes Ad Jus Publicum Romano-Ecclesiasticum

Bessel, Johann Franz

Coloniæ, 1715

VD18 14847493

§. IV. De Potestate Collegii Cardinalitii Sede Papali Vacante.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61383](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61383)

Papa confert, nec non resignationes acceptare & admittere. Fagnanus *loc. cit. num. 23.* alique ab eo relati,

II Infertur 3. Cardinales posse insigniis Pontificalibus uti in suis titulis, & solennem benedictionem impertiri more episcoporum, licet episcopi non sint, ut notat Hostiensis & Joan. Andr. *in cap. 1. de supplem. neglig. prelat. & Felinus in cap. inter Monasterium n. 2. de re jud.*

Infertur 4. Cardinales posse suis subditis & familiaribus in suis titulis primam tonsuram & minores ordines conferre, secundum Hostiens. & Joan. Andr. *loc. cit.* Felinum *in d. cap. inter monasterium num. 2.* dummodo tamen sint sacerdotali

charactere insigniti; alias secus. per ea, quæ habentur in *can. quoniam dist. 69. cap. cum coningat. de etat. & qualit.* Reliqua vero quæ ordinis episcopalis sunt, exercere non possunt, nisi sint episcopi. Fagnan. *loc. cit. num. 26.* alique ab eo relati, qui dicunt cardinales in suis titulis haberi loco episcoporum quoad jurisdictionalia, & quoad episcopalia, si sint episcopi, alias quoad jurisdictionalia solum.

Infertur 5. Cardinales in suo titulo habere curam tam fori penitentialis, quam contentiosi. concordat *cap. his que, de major, & obed.*

§. IV.

DE POTESTATE COLLEGII CARDINALITII SEDE PAPALI VACANTE.

SUMMARIA.

1. Ante Concilium Lugdunense quam potestatem habuerint Cardinales sede Papali vacante. 2. Quam potestatem habuerint post Concilium Lugdunense sede vacante. 3. An potuerint sede vacante mittere legatum. 4. An potuerint legatum à Papa missum revocare? 5. An possint Concilium convocare? 6. Quam potestatem Collegium Cardinalitium sede vacante habuerit post Concilium

Viennense. 7. Quæ potestas competat post Bullam Pii IV. 8. An jurisdictionio, quam habent congregationes Cardinalium expiret sede Papali vacante? 9. Recensentur quidam alii, quorum jurisdictionio non expirat sede Papali vacante. 10. Jurisdictionio congregationum Cardinalibus in Conclavi existentibus quiescit quoad ea, quæ expediuntur per subscriptionem Cardinalis Prefecti Congregationis.

li 2

Quares

Quæres I. An Collegium Cardinalium in Romana Ecclesia vacante succedat in Jurisdictione Papali?

Quoad cardinalium potestatem sede Papali vacante diversa fuit modo restrictio mox ampliatio, prout diversa successerunt tempora, juxta quæ mensuranda est cardinalium jurisdicção. Hinc

1 Nota I. Ante constitutionem Gregorii X. editam in concilio Lugdunensi ac relata in *cap. ubi periculum, de Elect. in 6.* Regula erat, quod Ecclesia Romana vacante ad collegium cardinalium jurisdicção devolvatur, unde veteres canonistæ quotquot scripserunt ante Bonifacianam compilationem libri sexti Decretalium jurisdicção tribuerunt collegio purpuratorum, qui tamen ipsimet canonistæ quoad hanc jurisdicçãois devolutionem diversimode senserunt; quidam enim dixerunt cardinales censerique vice capitis. Hugo in *can. nullus dist. 71.* alii statuerunt cardinales supplere defectum mortui Papæ *can. si quis ead. dist. Bartolus in l. ubi sunt. n. 3. ff. de Tut. & Curat. Dat.* item cardinales tempore vocationis obtinere vicem curiæ *l. nominationum ff. de Decurion. Laurent. in d. can. nullus,* alii dixerunt Cardinales fungi vice Archi-episcoporum, si sint cardinales episcopi, & cæteros non episcopos fungi vice episcoporum. præterea Hostiensis in *cap. cum ex eo, num. 21. de penit. & remiss.* ait Pontifici vita functo, electum in eam potestatis residere penes

Romanam Ecclesiam, quæ mori non potest, *c. liberti caus. 12. quest. 2.* nec unquam potest esse nulla, *can. pudenda. caus. 24. quest. 1.*

Ante constitutionem igitur Gregorii X. cardinales habebant Romana Ecclesia vacante potestatem jurisdictionis Papalis in exercitio, non quidem indistincte, sed in iis tantum, quæ sunt necessaria, vel utilia Ecclesiæ seu Reipublicæ, quibus est omnino providendum. Secundo: ante concilium Lugdunense sive constitutionem Gregorii X. cardinales sede vacante habebant in Ecclesia universali jurisdictionem illam, quam habet in Provincia Legatus Apostolicæ sedis, quæ potestas tamen à quibusdam adhuc controvertitur.

Tertio: collegium cardinalium tempore vacationis nullam habebat jurisdictionis potestatem in his, quæ ratione excellentiæ, dignitatis & præminentiæ ac prærogativæ Romano Pontifici sunt reservata.

Quarto: collegium cardinalium ante concilium Lugdunense nec episcopos creare, nec electos confirmare, nec jam creatos deponere poterat. Glossa in *Can. nullus 2.* quam ibi sequuntur Archid. & alii *dist. 79.*

Quinto: collegium cardinalium nec illo tempore poterat creare cardinales nec habitare cardinales per Papam privatos seu depositos, etiam ad vocem Hostiensis, in *summa de penit. & remiss. de cuius confiscandum in verb. Cardinales.* Eagnanus in

in cap. cum olim, n. 35. de Major. & obed.

2 Secundum tempus mensurandæ Jurisdictionis, quam habebant cardinales sede vacante, fuit a tempore concilii Lugdunensis, usque ad concilium Viennense. Porro in concilio Lugdunensi emanavit constitutio Gregorii V. quæ refertur in cap. ubi periculum, de Elect. in 6. in qua constitutione prohibetur Cardinalibus ne te ingerant nisi in negotio electionis d. cap. §. iidem quoque, ibi: *Cardinales acceleranda provisioni sic vacent attentius, quod se ne quaquam de alio negotio intromittant; nisi cum limitatione ibidem addita: nisi necessitas adeo urgens incideret, ut oporteret cardinales de terra Romane ecclesie defendenda, vel ejus parte aliqua providere, vel nisi aliquod tam grande, & tam eminens periculum immineret, quod omnibus & singulis cardinalibus presentibus concorditer videretur illi celeriter occurrendum, ex qua limitatione.*

3 Infertur I. quod collegium cardinalium pro terra ecclesie defendenda, vel evidenti periculo, potuerit sede vacante mittere legatum cardinalem, ut advertit Paulus de Eleazaris in Clement. ne Romani de Elect. Cardinalis tamen sic missus non fuisset proprie cardinalis cum imperio & jurisdictione, hoc enim est de pertinentibus ad supremam authoritatem summi Pontificis, ut notat speculator in tit. de Legatis §. quædam n. 2. sed potius erit nuntius, ne habeat jurisdictionem,

sed nudam defensionem, quo fit ut si cardinales crearent Pontificem absentem, tunc possent quidem ablegare ex Cardinalibus ad novum electum ad urbem reducendum, illique expensas necessarias constituere de redditibus Romanæ ecclesie. Fagnannus loc. cit. n. 43.

Infertur 2. Quod collegium cardinalium possit legatum missum a Papa revocare ex magna & evidenti causa argum. cap. ne pro dilatione, de penit. & remiss. alias secus.

Infertur 3. quod duobus de papatu contententibus & generale concilium convocare reuuentibus, convocatio possit fieri a collegio cardinalium. ut ex facto respondit cardinalis Zabarella in Consil. 150. incipient in questione, n. 6. in 3. quest. quoniam cum sint in possessione eligendi Romanum Pontificem, cap. licet de vitanda, de Elect. per consequens ad eos spectant omnia quæ sunt electionem consequentia. cap. Cupientes §. ad hæc §. si vero de Elect. in 6. neque etiam in dicto cap. ubi periculum, interdicuntur ea, quæ concernunt electionis negotium, sed alia extrinseca. cum igitur convocatio concilii generalis hoc casu sit necessaria ad sedandum schisma, merito ad collegium cardinalium pertinet, tanquam aliquid annexum & accessorium provisioni; quod in casu electionis nulliter & simoniace celebrata etiam est expressum in bulla Julii II. quæ incipit cum tam divino §. & respicitur in Bulla Sixti IV. fol. 401.

Ter-

6 Tertium tempus est post concilium Viennense, in quo est edita constitutio Clementis V. quæ refertur in *Clement. ne Romani de Elect.* qua irritum & inane decernitur, quidquid potestatis & jurisdictionis ad Romanum, dum vivit, Pontificem pertinentis, collegium cardinalium Romana Ecclesia vacante duxerit exercendum, atque ita gesta a cardinalibus contra hanc prohibitionem non sustinentur amplius ex vi autoritatis præexistentis, quia clausula decreti irritantis operatur, ut quidquid contra fit, nullum sit ipso jure, ut est textus *cap. penult. de prebend. in 6.* atque ita juxta *d. clement. a tempore concilii Viennensis nulla jurisdictio & potestas Papæ transiit in collegium cardinalium sede vacante, & in hoc ipsorum collegium est deterioris conditionis, quam inferiora collegia, in quæ transit.* Joan. de Imola *in dict. clement. ne Romani. in 7. notab. n. 14.* Ratio autem disparitatis inter cardinales & reliqua collegia hæc assignatur, quia ob accelerandam provisionem ecclesiæ, in cuius tardatione imminet periculum, speciale quid statui debuit.

In hac *Clementina ne Romani* excipitur casus urgentis necessitatis & grandis periculi imminens, prout etiam excipiebatur *in dict. cap. ubi periculum. de Elect. in 6.* Unde quæ poterat collegium cardinalium tunc temporis exercere, poterit etiam exercere post hanc *Clementinam* & concilium Viennense; qua-

propter cum officium camerarii & penitentiarium papæ, eo mortuo non exspiret, iisdem deficientibus poterat collegium cardinalium in eorum locum alios subrogare pro tempore vacationis. ut disponitur *in dict. Clement. ne Romani §. eo tamen proviso.*

Quartum & ultimum tempus est post bullam Pii V. editam 7. Idus Octobris 1562. incipientem *in eligendis*, ubi ita statuitur: *Secus autem vacatione durante collegium cardinalium in iis, quæ ad Pontificem maximum dum viveret pertinebant, nullam omnino potestatem aut Jurisdictionem habeat, neque gratiam neque justitiam faciendi, aut factam per Pontificem mortuum executioni demandandi, sed ea omnia futuro Pontifici reservare teneatur.* ex qua constitutione rursus patet, quod omnis Jurisdictionis exercitium sede papali vacante cardinalibus ademptum, excepto rursus casu urgentis necessitatis, & magni imminens periculi, ubi tamen advertendum: Quænam sit differentia inter constitutionem Gregorii X. in concilio Lugdunensi editam & hanc constitutionem Pii IV. cum utraq; à prohibitione exercendæ jurisdictionis excipiat casum urgentis necessitatis, nimirum constitutio Gregorii X. requirebat, ut collegium cardinalium unanimiter sive in concordia judicaret de casu necessitatis, & unanimiter, quæ statuenda essent, decerneret; ac proinde unius cardinalis contradictio vel dissensio poterat impedire, Fagnanus

loc. cit. n. 61. at vero juxta constitutionem Pii IV. in §. 6. sufficiunt duæ tertiæ cardinalium, per quos causa necessitatis judicanda & discernenda erit. 2. per constitutionem Gregorii X. sufficebat, ut cardinales quoad causam necessitatis quomodocunque consentirent, at vero juxta constitutionem Pii IV. d. §. 6. requiritur, ut duæ tertiæ per occulta suffragia consentiant, ex quibus igitur liquet & formatur responsio ad quæstionem superiorem, scilicet, quod spiritualis jurisdictio papalis Romana Ecclesia vacante minime devolvatur ad collegium cardinalium, sive quod idem est, cardinales non succedant in Jurisdictione spirituali Pontifice defuncto.

Quemadmodum vero Romæ sunt diversæ cardinalium congregationes, quas supra *dissert. 4.* recensui, hinc ulterius.

Quæres 2. An mortuo summo Pontifice jurisdictio congregationum S. R. E. cardinalium expiret, vel sit suspensa?

8 Resp. Jurisdictio congregationum per obitum Papæ non expirat. ratio 1. est, quia jurisdictio ordinaria non expirat per mortem Papæ. *cap. 2. de offic. legat. in 6.* ubi Clemens IV. declarat legatos apostolicæ sedis habere jurisdictionem ordinariam, ac proinde illorum officia mortuo Papa non expirare; atqui etiam jurisdictio congregationum cardinalium est ordinaria: tum quia data est congregationibus per constitutionem Sixti V. edita 3. Calend. Febr. 1587. Jurisdictio autem quæ

defertur a lege vel statuto, est ordinaria l. & quia ff. de jurisdic. omn. judic. l. 1. ff. de offic. ejus cui demandata est jurisdic. tum quia eadem jurisdictio est ad universitatem causarum seu negotiorum, ut patet ex eadem constitutione Sixti V. in qua instituuntur quindecim congregationes S. R. E. cardinalium, cum jurisdictionum & facultatum partita concessione ad faciliorem universæ reipublicæ christianæ, statusque ecclesiastici & Romanæ curiæ negotiorum & causarum expeditionem, ut legitur in præmio §. 1. & §. 2. & constat ex facultatibus cuique congregationi attributis; at vero jurisdictio ad universitatem causarum, vel ad unum negotium universale, est procul dubio ordinaria l. 1. in princ. & §. cum urbem ff. de offic. præfect. urb. l. fin. C. ubi & apud quem, ibi vel certe administrationi, cui & jurisdictio adheret in prima constitutione. ergo

Ratio 2. Quia facultates congregationibus cardinalium attributæ in præcitatis litteris Sixti V. sunt perpetuæ, ut satis aperte cautum reperitur in declarationibus facultatum earundem congregationum postea editis ab eodem Sixto V. in §. 3. in bullario tom. 2. pag. 616. ibi, *graviora vero quacunque ad nos vel successores nostros deferantur, & clarius in §. 8. ibi: ut autem hæc nostra littera quam primum ubique locorum & Gentium innotescant, quas inter alias Apostolicas & perpetuas constitutiones annumeramus &c.*

Ratio

Ratio 3. quia in *Clement. ne Romani* §. *irritum de Elect.* & in constitutione Pii IV. in *Eligendis* §. 6. abdicatur à cardinalibus fede vacante illa tantum jurisdicção, quæ ad Pontificem, dum viveret, pertinebat. Atqui jurisdicção congregationibus attributa in litteris Sixti V. non pertinet ad summum Pontificem dum vivebat, scilicet private, sed ad ipsamet congregationes, inter quas Sixtus V. Pontificiam jurisdiccionem partitus est, ut patet ex iisdem litteris §. 2. ibi: *Pontificium hoc onus Angelicis plane humeris formidandum, inter Senatores orbis terre fratres nostros Cardinales, apta quadam distributione pro temporum conditione, negotiorum multitudine, & varietate, ipsaque utilitatis ratione salubriter parti decernimus.* ergo talis jurisdicção non censetur à cardinalibus avocata; & consequenter remanet apud illos ut prius; quod enim non mutatur, cur stare prohibeatur? *l. sancimus. C. de testam.*

Præterea licet in *d. §. irritum* & in Bulla Pii IV. *d. §. 6.* denegetur collegio cardinalium omnis jurisdicção, hæc tamen verba non comprehendunt particulares congregationes, quia illæ non constituunt unum corpus universale, nec dici potest collegium cardinalium, sed sunt corpora inter se distincta, nec ulla ex congregationibus facultates exercet nomine collegii, sed suo peculiari nomine, velut inquisitionis concilii, rituum, & aliarum,

prout ex litteris erectionis constabit. Unde cum tali jurisdicção non adaptentur verba constitucionum, consequenter nec earum constitutio adoptari debet. *c. tua, de sponsal. l. 4. §. toties ff. de damno infesto.*

Confirmatur: in concessione jurisdiccionis universalis non venit jurisdicção alteri specialiter demandata *c. studuisti de officio legat.* ita è contrario denegatione & avocatione jurisdiccionis universalis à collegio cardinalium, non includitur jurisdicção particularibus congregationibus specialiter attributa; contrariorum enim contraria est ratio. *l. si ex toto ff. de legat. l. 3. §. fin. l. 4. de adim. leg.* imo congregationibus censeri debet permissum, quod non reperitur expresse prohibitum. *c. illud, caus. 30. quest. 3. l. mutus §. 1. ff. de procurat.*

Ratio 4. quia in eadem constitutione Pii IV. in §. 10. *vers. penitentiarius vero.* limitatur jurisdicção majoris penitentiarii, ita ut extra forum penitentiarie penitus conquiescat & in §. 12. tolluntur facultates cardinalium & prælatorum signaturæ, gratiæ & decernitur, ut illius cardinales & prælati supplicationes & commissiones aliquas, etiamsi supplicantes parvas datas antea obtinuerint, signare non valeant, & officia eorum omnino cessare intelligantur. Hæc autem plane convincunt in generali dispositione prius facta in §. 6. quod collegium cardinalium nullam habeat

beat jurisdictionem in spectantibus ad Papam dum vivit, nullatenus fuisse comprehensas particulares congregationes cardinalium, alias enim opus non fuisset, illarum facultates limitare vel auferre, utpote quæ alias jam fuissent eis ex omni parte ademptæ.

Denique concordat responsioni datæ diuturna observantia subsecuta, nam creato novo Pontifice facultates congregationum non consueverunt renovari, sed fiunt congregationes, prout solebant vivente Pontifice; quod clare demonstrat eas facultates non expirasse, alioquin opus esset nova concessione, quia Jurisdictio semel extincta, etiam causa extinctionis cessante non reviviscit *l. qui res §. arcam. ff. de solut. can. quavis vers. non potest autem. de consecrat. dist. 4.*

Corollarium 1. Hæc quaestio exarfit anno 1644. Romana Ecclesia vacante per obitum sanctæ memoriæ Urbani VIII. & desuper consilium fuit petitum à sacro collegio cardinalium in conclavi existentium, ex ordine dato ad rotas R. P. D. Archi-episcopo Patracen. à secretis sacrae congregationis cardinalium negotiis & consultationibus episcoporum & regularium-proposita.

9 Corollarium 2. Officium Vicarij Papæ ad vitam deputati, ut moris est, per Papæ obitum non extinguitur, quia habet jurisdictionem ordinariam. Gambar. *de auctorit. legat. lib. 9. n. 48.* 2. Idem dicen-

dum de officio camerarii & pœnitentiarj, ut probatur *ex d. clement. ne Romani §. eo tamen præciso. de Elect.* 3. Nec expirat officium auditoris cameræ & mareschalli Pontifice vita functo, ut tenet glossa *in d. §. 10. eo tamen præciso. in verb. expirare.* quia habent jurisdictionem ordinariam, secundum Hostiens. *in cap. quod de bis. de sentent. excommunic. & plures alios relatos à Petro Barbosa in l. cum prætor. §. 1. num. 25. ff. de judic. de auditore cameræ est expressum in Bulla Pii IV. quæ incipit: ad Eximia §. 5. ibi: tua ordinaria auctoritate. in Bullario tom. 2. pag. 48.* 3. Idem ex parte dici potest de auditoribus rotæ, quia illorum jurisdictionis est ordinaria in procedendo, licet sit delegata in sententiando, ut notat gloss. 1. *in clement. auditor. de de rescripti.* Gambar. *dict. tractat. de offic. legat. lib. 6. n. 64.*

Quæres 3. An jurisdictionis Congregationum sede vacante Cardinalibus in Conclavi existentibus, debeat quiescere quoad causas & negotia, quæ in congregatione expediuntur per subscriptionem Cardinalis Præsecti, seu habentis sigillum.

Resp. Affirmative. Ratio, quia *in cap. ubi periculum. §. idem quoque. de Elect. in 6.* præcipitur cardinalibus existentibus in conclavi, ut accelerandæ electioni summi Pontificis sic vacent attentius, ut se nequæquam de alio negotio intromittant; & denuo excipiuntur tantum duo casus, id est urgentis necessitatis pro terra Ecclesiæ vel aliqua
Kk
ejus

eius parte defendenda, & grandis periculi imminentis, quæ exceptio in aliis firmat regulam in contrarium; ita ut imminente electione Papæ, electores non debeant se ad alia convertere, nam pluribus intentus minor est ad singula sensus. *c. diversis. de Cleric. Conjug. l. nemo C. de Assess. in super. in d. c. ubi periculum.* prohibetur quicumque aditus seu accessus ad cardinales, missio nuntii vel litterarum etiam publicè, & vicissim non licet iisdem cardinalibus quemquam admittere, nisi vocatum de consensu omnium pro negotio electionis, ergo necessario sequitur, quod illis non liceat secretarios vel ministros audire, vel scripturas recipere, nec alia expedire negotia particularia congregatio-

num, qua ad Papæ electionem non pertinent.

Corollarium. Negotia quæ in communi forma à solo secretario expediri solent vivente Pontifice, possunt similiter expediri ipso vita functo, quia ex his levibus & ordinariis, quæ à cardinalibus non per se ipsos sed per ministros expediri consueverunt, cessat omnino ratio prohibitionis, de qua *in d. cap. ubi periculum.* Videlicet ne electionis negotium protrahatur.

Corollarium 2. Ex his etiam deducitur, quod liceat cardinalibus tempore reclusionis in conclavi exercere jurisdictionem in suis titulis, non quidem per se ipsos, sed suos vicarios & ministros.

§. V.

QUIBUS MODIS EXSPIRET DIGNITAS
CARDINALITIA?

SUMMARIA.

1. An Cardinales possint sua dignitati renuntiare, & quinam? 2. Recensentur Cardinales, qui cum consensu Pontificis abdicarunt Cardinalatum, & ad statum Laicalem sunt

reverti. 3. An summus Pontifex sine consensu Cardinalium possit deponere Cardinalem? 4. Ponuntur objectiones.

Modi quibus definit cardinalium dignitas, sunt mors, resignatio, depositio, quod morte extinguatur,

dubitari nequit, quia mors omnia jura solvit. *c. 20. Novel. 22. de nupt.* Hinc

Quæres